

Ökad tillgång till idrotts- hallar och annan plats för idrott

Delredovisning av regeringsuppdrag

Titel: Ökad tillgång till idrottshallar och annan plats för idrott
Rapportnummer: 2026:18
Utgivare: Boverket, juni 2026
ISBN pdf: 978-91-90033-17-3
Processnummer: 3.4.1
Diarienummer: 315/2026

Förord

Regeringen har gett Boverket i uppdrag att stödja ökad tillgång till idrottshallar och annan plats för idrott (S2026/00097). Boverket ska enligt uppdraget ge kunskaps- och processtöd för nybyggnads- och renoveringsprojekt. Denna rapport utgör en första delredovisning av uppdraget.

Rapporten har tagits fram av projektledare Mikael Lindman och en projektgrupp bestående Mirja Ranesköld, Kerstin Andersson och Sanna Hansson. Uppdragsägare har varit Anette Löfgren.

Karlskrona juni 2026

Anders Sjelvgren
generaldirektör

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	5
1 Inledning.....	6
1.1 Uppdraget	6
1.2 Rapportens avgränsning.....	7
1.3 Uppdrag om kunskapsplattform	7
2 Boverkets hantering av uppdraget	9
2.1 Genomfört arbete	9
2.2 Preliminära bedömningar.....	9
2.3 Arbetet framåt	11
3 Dialog med kommuner och andra externa aktörer	13
3.1 Djupintervjuer med kommuner.....	13
3.2 Inspel från Riksidrottsförbundet	19
3.3 Inspel från Sveriges Kommuner och Regioner	20
4 Boverkets tidigare uppdrag inom området	22
4.1 Planering och gestaltning av lokaler och anläggningar för idrott	22
4.2 Miljöer för idrott och fritid.....	27
4.3 Planera för rörelse!	28
5 Boverkets digitala kunskapsstöd och verktyg.....	30
5.1 PBL kunskapsbanken	30
5.2 Segregationsbarometern	30
6 Boverkets tidigare praktisknära arbetssätt	32
6.1 Stöd till utvecklingsprojekt för jämställda offentliga miljöer i städer och tätorter	32
6.2 Kompetenssatsning för bättre tillämpning av PBL	32
6.3 En stad är mer än sina hus	33
7 Befintligt kunskaps- och processtöd.....	35
7.1 Riksidrottsförbundet	35
7.2 Sveriges Kommuner och Regioner	35
7.3 Centrum för idrottsforskning.....	36

Sammanfattning

Denna delredovisning beskriver hur Boverket i ett inledningsskede hanterat regeringens uppdrag att stödja ökad tillgång till idrottshallar och annan plats för idrott. Boverket ska enligt uppdraget ge kunskaps- och processtöd för nybyggnads- och renoveringsprojekt. Arbetet har framför allt haft fokus på att försöka skapa en bild av kommunsektorns och idrottsrörelsens syn på regeringsuppdraget och på hur Boverket kan ta sig an uppgiften. I detta syfte har Boverket bland annat genomfört en intervjustudie med tjänstepersoner från kommunala förvaltningar som på olika sätt kommer i kontakt med tillskapande och förvaltning av idrottshallar och andra platser för idrott.

Frågan om ökad tillgång till idrottshallar och annan plats för idrott innehåller många problembilder och potentiella angreppssätt. En central problematik bedöms emellertid vara att frågor om idrott och fysisk aktivitet ofta kommer in för sent i kommunernas planprocesser och att de sällan hanteras strategiskt.

Boverkets preliminära bedömning är att arbetet bland annat bör omfatta stöd för att stärka kommunernas strategiska planering och processer genom hela kedjan från tidiga behovsanalyser och lokalisering till drift och underhåll av idrottsanläggningar. Arbetet bör även omfatta stöd för renovering i befintligt anläggningstillstånd och stöd för att belysa hur befintliga verktyg, till exempel PBL Kunskapsbanken och Segregationsbarometern, kan integreras i kommunernas ordinarie planeringsprocesser för idrottshallar och andra platser för idrott. Slutligen bedöms även stöd behövas för att öka deltagandet i socioekonomiskt utsatta områden genom att koppla kommunal anläggningsplanering till frågor om trygghet, organisering och föreningsliv.

Boverket avser att fortsatt fördjupa förståelsen av kommunernas och idrottsrörelsens behov av kunskaps- och processtöd med ambitionen att skyndsamt kunna börja tillhandahålla ett sådant stöd.

1 Inledning

1.1 Uppdraget

Regeringen gav i januari 2026 Boverket i uppdrag att stödja ökad tillgång till idrottshallar och annan plats för idrott (S2026/00097).

Boverket ska enligt uppdraget ge kunskaps- och processtöd för nybyggnads- och renoveringsprojekt och arbeta för att möta såväl nuvarande som framtida behov. Boverket ska ha ett utåtriktat arbetssätt med olika dialogforum och möjlighet till utbyte av kunskap och erfarenheter samt lärande exempel mellan aktörer i syfte att bidra till utveckling och ökad tillgång till idrottshallar och annan plats för idrott.

Boverket ska bland annat främja lokal förankring och verka för att det lokala arbetet med idrottsanläggningar utgår från en analys av vilka problem och samhällsutmaningar man vill lösa innan anläggningsprojekten genomförs.

Boverket ska även främja ändamålsenlig funktionalitet, ett integrerat och sammanhållet kommunalt arbete med idrottsanläggningar samt beakta städernas och landsbygdens olika behov och förutsättningar.

Boverket ska i arbetet med att ge kunskaps- och processtöd beakta hur detta kan utformas så att det kan bidra till fler mötesplatser samt ökad rörelse och delaktighet i samhället, inte minst bland de grupper som rör sig minst eller är minst delaktiga i idrottsrörelse och samhällsgemenskap. Boverket ska även beakta de förutsättningar och behov som finns hos personer med funktionsnedsättning.

Boverket ska i genomförandet av uppdraget nyttja en bredd av myndighetens kompetenser och ha ett tvärsektoriellt perspektiv samt beakta andra pågående insatser som har bäring på området. Särskilt avseende ska fästas vid hur arbetet med idrottsanläggningar kan stärka samhällsnyttan, inte minst inom brottsförebyggande, beredskap och civilt försvar.

Boverket ska inhämta kunskap om hur stöd ges till anläggningsprojekt vid den lokala anläggningsfonden i Danmark samt andra relevanta sammanhang, inte minst i Norden. Kunskap ska även inhämtas från Centrum för idrottsforskning och i möjligaste mån integrera denna kunskap i arbetet med kunskaps- och processtödet.

När uppdraget utförs ska barnrättsperspektivet och jämställdhetsperspektivet, särskilt det jämställdhetspolitiska delmålet om jämställd hälsa, beaktas.

Inom ramen för uppdraget ska Boverket föra dialog med och inhämta synpunkter från kommuner samt inhämta kunskap och synpunkter från Centrum för idrottsforskning, Sveriges Kommuner och Regioner, Sveriges Riksidrottsförbund, Folkhälsomyndigheten, Myndigheten för civilt försvar och andra berörda aktörer.

1.2 Rapportens avgränsning

Denna rapport utgör en första delredovisning av uppdraget och ger en initial genomgång av vilka behov berörda aktörer främst är i behov av, Boverkets relevanta kompetenser utifrån föreliggande uppdrag samt en bedömning av hur Boverket kan ta sig an uppdraget.

Boverket avser att i nästa delredovisning, vilken lämnas senast den 31 mars 2027, redovisa hur kunskaps- och processtödet har konkretiserats samt vilka stödjande insatser som har genomförts. Boverkets bedömning av fortsatt utvecklingsbehov inom området samt förslag på hur Boverket kan stödja ett sådant arbete kommer att redovisas i nästa delredovisning.

1.3 Uppdrag om kunskapsplattform

Parallellt med föreliggande uppdrag fick Boverket i april 2026 även i uppdrag att driva en kunskapsplattform för idrottsanläggningar och andra idrottsmiljöer (S2026/00693). En första delredovisning av det uppdraget ska lämnas senast den 15 augusti 2026.

Boverket ska genom plattformen utveckla, samla och förmedla kunskap ur ett brett perspektiv. Syftet är att stimulera såväl nya grupper som befintliga utövare att utöva idrott och motion och att främja en god folkhälsa.

Centrum för idrottsforskning (CIF) fick i januari 2022 i uppdrag att upprätta och driva en kunskapsplattform för anläggningar och utemiljöer för idrott och fritid (Ju2022/01408). Regeringen beslutade i april 2026 att CIF ska avsluta drivandet av kunskapsplattformen (S2026/00695). Regeringen bedömer, bland annat utifrån de andra uppdrag som Boverket har fått inom området, att det är mer ändamålsenligt att en kunskapsplattform för idrottsanläggningar och andra idrottsmiljöer drivs vid Boverket.

CIF lämnade i mars 2023 en rapport som redovisade det arbete som utförts inklusive ett förslag till hur kunskapsplattformens verksamhet, organisation, tidplan och ekonomi kan utformas. Förslaget byggde på dialoger med centrala aktörer, en nordisk utblick och en analys av dagens ekonomiska stöd. De övergripande slutsatserna var att en nationell kunskapsplattform är tydligt efterfrågad av sektorns aktörer, samt att dagens ekonomiska stöd till anläggningar och utemiljöer är otillräckligt, svårtillgängligt och saknar fokus på innovativa lösningar. Vidare konstaterade

CIF att Sverige bör lära av sina grannländer och att kunskapsplattformen behöver baseras på ett brett perspektiv.

2 Boverkets hantering av uppdraget

2.1 Genomfört arbete

Boverket har fört dialog med bland annat representanter för Riksidrottsförbundet (RF) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) samt deltagit i möte med SKR:s beredning för kultur och fritid. Syftet har varit att få en bild av kommunsektorns och idrottsrörelsens syn på regeringsuppdraget och på hur Boverket kan ta sig an uppgiften. RF och SKR har på Boverkets förfrågan även inkommit med skriftliga inspel för det vidare arbetet, se avsnitt 3.2 och 3.3.

Boverket har också genomfört en intervjustudie med tjänstepersoner från kommunala förvaltningar som på olika sätt kommer i kontakt med tillskapande och förvaltning av idrottshallar och andra platser för idrott, se avsnitt 3.1. Denna intervjustudie har syftat till att i ett tidigt skede fördjupa förståelsen av olika kommuners syn på regeringsuppdraget, samt undersöka hur Boverket kan ta sig an uppdraget med utgångspunkt i de behov kommunerna efterfrågar.

Dialog har även förts med Centrum för idrottsforskning (CIF) i syfte att få deras erfarenheter utifrån det regeringsuppdrag¹ de haft om att upprätta och driva en kunskapsplattform för anläggningar och utemiljöer för idrott och fritid. Boverket har även deltagit i den strategiska referensgrupp som CIF upprättat inom ramen för det regeringsuppdraget. I den gruppen ingår även Arvsfondsdelegationen, Folkhälsomyndigheten, Naturvårdsverket, RF, Svenskt Friluftsliv, SKR, och Sveriges Fritids- och Kulturchefs-förening.

Som komplement har kunskap och erfarenheter även inhämtats från tidigare studier och forskning som berör frågorna i regeringsuppdraget. Dessa rapporter har tagits fram av bland annat SKR, CIF och RF.

Ett urval av Boverkets tidigare genomförda arbete och uppdrag samt befintliga verktyg med koppling till föreliggande uppdrag är också beskrivna, se avsnitt 4–6. Slutligen har en genomgång av andra aktörers befintliga kunskaps- och processtöd på området gjorts för att skapa en bild av hur dessa stöd kan relatera till Boverkets fortsatta arbete, se avsnitt 7.

2.2 Preliminära bedömningar

Inom ramen för denna rapport och med förbehåll för vad det fortsatta arbetet kommer att utvisa gör Boverket följande preliminära bedömningar.

¹ Uppdrag till Centrum för idrottsforskning, Ju2022/01408/IAS.

Intervjustudien med tjänstepersoner från kommunala förvaltningar bekräftar i stora drag den problembild som tidigare framkommit, dels i dialogen med berörda aktörer, dels i genomförandet av tidigare uppdrag. Studien nyanserar också bilden i flera avseenden. Den brist på idrottsanläggningar som bland annat regeringsuppdraget lyfter framstår i mindre grad som en generell kvantitativ brist och mer som ett selektivt kapacitetsproblem kopplat till vissa anläggningstyper, träningstider och geografiska lägen. Samtidigt bekräftas bilden av en omfattande underhålls- och renoveringsskuld i ett åldrande bestånd generellt över landet, där särskilt 1960–70-talens anläggningar är tekniskt och funktionellt eftersatta.

Intervjustudien stärker även den bild som ges av såväl SKR som RF, att frågor om idrott och fysisk aktivitet ofta kommer in för sent i planprocessen och sällan hanteras strategiskt. Detta överensstämmer även med RF:s kommunundersökning², som visar att idrottsfrågor ofta saknar tydlig förankring i kommunala styrdokument och planeringsunderlag.

Flera studier^{3,4} visar att barn och unga i resursstarka områden i betydligt högre grad deltar i föreningsidrott än jämnåriga i socioekonomiskt svaga och utsatta områden, där underskottet är särskilt stort bland flickor. Samtidigt menar RF att lägre deltagande i organiserad idrott i socioekonomiskt utsatta områden inte primärt beror på brist på idrottsanläggningar, utan på socioekonomiska, kulturella och trygghetsrelaterade trösklar, trots relativt god fysisk tillgång till anläggningar⁵.

Mot denna bakgrund bedömer Boverket att arbetet bland annat bör omfatta

- stöd för att stärka kommunernas strategiska planering och processer genom hela kedjan från tidiga behovsanalyser och lokalisering till drift och underhåll av idrottsanläggningar
- stöd för renoveringsinsatser i befintligt anläggningstillstånd, eventuellt med särskilt fokus på komplexa och kostsamma anläggningstyper
- stöd för att belysa hur befintliga verktyg, till exempel PBL Kunskapsbanken och Segregationsbarometern, kan integreras i kommunernas ordinarie planeringsprocesser för idrottshallar och andra platser för idrott
- stöd för att öka deltagandet i socioekonomiskt utsatta områden genom att koppla kommunal anläggningsplanering till frågor om trygghet, organisering och föreningsliv.

² [Riksidrottsförbundets kommunundersökning 2024](#) Hämtad 2026-05-19.

³ [Socioekonomi påverkar ungas idrottande](#) Hämtad 2026-05-13.

⁴ [Idrott och segregation](#) Hämtad 2026-05-13.

⁵ [Tillgång till idrott och socioekonomi](#) Hämtad 2026-05-19.

Boverket har bred kompetens inom samhällsplanering, byggande och boende och bedöms ha goda förutsättningar att genomföra uppdraget utifrån en sådan inriktning. Politiken för gestaltad livsmiljö har genomsyrat Boverkets arbete under många år. I regeringens skrivelse Ny strategi för levande och trygga städer⁶ finns flera fokusområden med beröringspunkter till stadsutveckling, bland annat livskvalitet, kultur, arkitektur och gestaltning, mobilitet, trygghet, fysisk aktivitet, beredskap. Även i regeringens skrivelse Attraktiva platser – bredare genomslag för politiken för arkitektur, form och design⁷ lyfts flera aspekter som går att koppla till uppdraget, till exempel att i högre grad lyfta det befintligas värden och behoven av estetiskt tilltalande livsmiljöer. Därför är det relevant att inom ramen för detta uppdrag även beakta hur anläggningar kan bidra till väl gestaltade livsmiljöer i ett bredare perspektiv.

Boverket har dessutom erfarenhet av att ta fram vägledning för andra kommunala serviceanläggningar, bland annat för förskolor och skolors fysiska miljö⁸, liksom för vårdens byggda miljöer⁹. En vägledning om idrottsanläggningar är på en övergripande nivå jämförbar med arbetet med dessa vägledningar, men kräver också kompletterande kunskap om idrottsrörelsens och det övriga idrottsutövandets specifika funktionskrav och om möjligheter till mångfunktionalitet och samnyttjande. Boverkets egna kompetenser behöver förslagsvis kompletteras genom riktad kunskapsinhämtning och samverkan med andra relevanta aktörer, bland annat om anläggningars utformning.

Boverket har också ett sektorsansvar för funktionshinderfrågor. Verket träffas regelbundet i ett samråd med funktionsrättsorganisationer, akademien, länsstyrelser och Sveriges Kommuner och Regioner. Samrådet utgör ett rådgivande organ till Boverket där övergripande och principiella frågor av betydelse för personer med funktionsnedsättning behandlas. Genom dialog och kunskapsöverföring ska strategiskt viktiga frågor diskuteras i syfte att förbättra tillgängligheten och användbarheten i den byggda miljön. Boverket ser detta rådgivande organ som en viktig resurs och bedömer att dess samlade kunskap kommer att kunna vara ett betydelsefullt stöd i det fortsatta arbetet.

2.3 Arbetet framåt

Med utgångspunkt i de preliminära bedömningarna ovan avser Boverket att fortsatt fördjupa förståelsen av kommunernas och idrottsrörelsens behov av kunskaps- och processtöd med ambitionen att skyndsamt kunna

⁶ [Ny strategi för levande och trygga städer - Regeringen.se](#) Hämtad 2026-05-12.

⁷ [Attraktiva platser – bredare genomslag för politiken för arkitektur, form och design - Regeringen.se](#) Hämtad 2026-05-29.

⁸ [Förskolors och skolors fysiska miljö - Boverket](#) Hämtad 2026-05-12.

⁹ [Utveckla vårdens byggda miljöer - Boverket](#) Hämtad 2026-05-12.

börja tillhandahålla ett sådant stöd. Dels inom ramen för den kunskapsplattform för idrottsanläggningar och andra idrottsmiljöer som Boverket fått regeringsuppdrag¹⁰ att driva, dels genom ett mer utåtriktat arbete gentemot i första hand kommunsektorn. Ett sådant utåtriktat arbete kan i ett inledningsskede komma att fokusera på tidiga behovsanalyser i ett urval av kommuner med olika förutsättningar och behov. Boverket avser även att i enlighet med uppdraget utreda fortsatt utvecklingsbehov på området samt ta fram eventuella förslag på hur Boverket kan stödja ett sådant arbete.

Boverket avser även att bredda dialogen och kunskapsutbytet till att också omfatta Folkhälsomyndigheten och Myndigheten för civilt försvar samt andra berörda aktörer, nationellt och i andra länder, i enlighet med uppdraget.

¹⁰ Se avsnitt 1.3

3 Dialog med kommuner och andra externa aktörer

3.1 Djupintervjuer med kommuner

Intervjustudien genomfördes i syfte att dels fördjupa förståelsen av ett urval kommuners syn på regeringsuppdraget, dels undersöka hur Boverket kan ta sig an uppdraget med utgångspunkt i de behov kommunerna efterfrågar.

Intervjuerna hade en semistrukturerad form och utgick från en förutbestämd intervjuguide, samtidigt som intervjuaren hade möjlighet att formulera och anpassa frågorna under intervjutillfället. Studien omfattade intervjuer med 22 tjänstepersoner från 13 olika kommuner, där varje intervju varade i cirka 30 minuter. Intervjuerna genomfördes från slutet av mars till mitten av april 2026.

Urvalet av kommuner gjordes med utgångspunkt i att uppnå en spridning av kommunernas aktivitetsnivå (antalet deltagartillfällen per capita, personer mellan 7–25 år) kopplat till föreningsidrott. Statistiken ger en bild av hur aktiv barn- och ungdomsidrotten är och visar en stor skillnad mellan olika kommuner. Statistiken kommer från Riksidrottsförbundet som årligen tar fram detta avseende barn och ungdomar som deltar i idrottsföreningarnas LOK-stödsberättigade aktiviteter uppdelat på geografiska områden. Urvalet utgick även från att i så stor utsträckning som möjligt inkludera kommuner av olika storlekar samt att ha en geografisk spridning.

Respondenterna har olika roller men representerar antingen förvaltningar med ansvar för planering och samhällsbyggnad, fastigheter, kultur och idrott eller utbildning. Dessa förvaltningar har valts eftersom de i hög utsträckning är involverade i processen – från idé till förvaltning av färdig idrottsanläggning.

Djupintervjuerna utgick från frågeställningar inom tre teman: nuläge, dialog och samverkan samt behov av kunskapsstöd.

Under temat nuläge handlade frågeställningarna om respondenternas bedömning av om det finns tillräckligt många anläggningar, hur skicket på anläggningarna är samt om kommunen bedriver ett långsiktigt strategiskt arbete för utveckling av platser för idrott.

Under temat dialog och samverkan berörde frågeställningarna hur respondenten ser på samarbetet mellan olika förvaltningar inom kommunen och vilka externa aktörer som påverkar prioriteringar inom frågor som rör idrott.

Under temat behov av kunskapsstöd handlade frågeställningarna om hur förvaltningarna inhämtar kunskap om ämnet och vilka kunskapskällor de använder, vilka steg i processen – från idé till färdig idrottsplats – som upplevs mest utmanande och slutligen vilket stöd från Boverket som skulle göra störst skillnad för kommunen.

Nedan följer en sammanställning av respondenternas svar.

3.1.1 Nuläge

Tillgång till anläggningar

Flera av respondenterna bedömer att deras kommuner i dagsläget har tillräckligt med anläggningar för att tillgodose behovet av traditionell skol- och föreningsidrott. Däremot betonar flera en stark konkurrens om plan- och halltider då flertalet föreningar vill utöva sin idrott på dygnets mest attraktiva tider, vanligtvis vardagar mellan kl. 17-20.

Vissa framhåller att det finns ett behov av anläggningar som riktar sig till nya eller ”smala” idrottsgrenar. Ett återkommande exempel är gymnastiken, där behovet av specifik utrustning – såsom hoppgroppar, trampoliner och olika typer av mattor – i dag inte tillgodoses. Även andra former av idrotter nämns som svåra att rymma inom det befintliga anläggningsbeståndet, till exempel skateytor, pumptrackbanor och olika former av spontanidrott.

Omfattande förnyelse- och underhållsskuld

Flera respondenter beskriver att de har en stor förnyelse- och underhållsskuld i kommunen. Många anläggningar uppfördes under 1960- och 70-talen och står nu inför omfattande renoveringsbehov, dels på grund av slitage, dels för att de inte uppfyller dagens standardmått och krav.

Vissa respondenter anser att ny- och ombyggnation försvåras av aspekter som omfattande utredningskrav, begränsad ekonomi och motstående intressen.

Långsiktiga strategier

De flesta av de medverkande respondenterna upplever att deras kommun saknar en samlad, formellt beslutad långsiktig strategi eller lokalförsörjningsplan specifikt för idrottsanläggningar. Avsaknaden av långsiktiga strategier innebär att arbetet i många fall blir beroende av enskilda projekt och politiska prioriteringar i stunden, snarare än att utgå från en tydlig och långsiktig inriktning för kommunens samlade anläggningsbestånd.

Samtidigt finns det i flera kommuner olika typer av dokument som delvis fyller en långsiktig funktion, även om de inte är utformade som renodlade anläggningsstrategier. Några respondenter beskriver att översiktsplaner och fördjupade översiktsplaner används för att hantera lokalisering och

framtida behov av idrotts- och aktivitetsytor, särskilt i samband med större omvandlingsprocesser. Vissa respondenter pekar också på ett glapp mellan formella dokument och faktisk styrning. En respondent beskriver exempelvis att inte alla förvaltningar känner till kultur- och fritidsstrategin, vilket innebär att strategins syfte går förlorat.

Sammantaget framträder en bild där långsiktighet ofta finns i form av generella underhålls- och översiktsplaner eller bredare kultur- och idrottspolitiska dokument men att samlade strategier för utveckling av idrottsanläggningar är ovanliga.

Skillnader mellan kommuntyper

Intervjustudien visar att det finns vissa skillnader mellan mindre och glesbygdskommuner jämfört med större kommuner. Respondenter från de förstnämnda upplever ofta att de har begränsade ekonomiska och personella resurser, vilket gör att idrottsanläggningar måste fungera för många aktiviteter samtidigt. En respondent betonar att anläggningar måste vara multifunktionella men ändå tillräckligt bra för specifika idrotter. Samtidigt finns en strävan att undvika tidigare erfarenheter av ”multiarenor” som inte blev bra för någon idrott. Utmaningen är att nå både god kvalitet och bred användbarhet.

De större kommunerna har ofta mer utvecklade system för data, uppföljning och analys, samt fler specialiserade roller. Detta skapar helt andra förutsättningar när det gäller underlag och analyser för beslut om idrottsanläggningar. Samtidigt lyfts ansvarsfördelning som en utmaning i vissa större kommuner, där en större organisation ibland kan medföra en otydlighet kring vem som ansvarar för vad. Det kan också vara utmanande att hitta lämplig mark för nya idrottsanläggningar i större kommuner, där konkurrensen om mark i redan hårt förtätade miljöer är påtaglig.

Sammantaget finns upplevda utmaningar i olika skeden av processen, från idé till färdig anläggning, men det faktum att vissa skeden, bland annat förstudie, upphandling och drift upplevs som särskilt svårt verkar gälla oavsett kommunstorlek.

Skillnader mellan förvaltningar

Intervjuerna visar att behoven och utmaningarna skiljer sig tydligt åt mellan olika kommunala förvaltningar. Representanter för kultur- och fritid betonar framför allt vikten av att komma in tidigt i planprocesserna, i både översikts- och detaljplanering, eftersom idrottsytor är svåra att få in i efterhand. Samtidigt behöver de hantera en stark politisk exponering, där satsningar på idrottsanläggningar ofta drivs via politiska initiativ och föreningspåverkan, vilket både kan påskynda beslut och skapa en särpräglad form av styrning.

Respondenter från utbildningsförvaltningar fokuserar i stället på praktiska drifts- och ansvarsfrågor i skolans vardag, särskilt gränsdragningen gentemot fritidsverksamheten kring vem som ansvarar för vad och hur kostnader för drift och skador ska fördelas.

Respondenter från samhällsbyggnadsförvaltningarna framhåller de tidiga skedena som mest avgörande. De lyfter bland annat svårigheter kopplade till otydliga ansvarsfördelningar och separata budgetar i samverkan med andra förvaltningar. De efterfrågar vidare mer kunskap om hur den byggda miljön kan utformas för spontanlek, spontanidrott och effektivt samutnyttjande av anläggningar.

Representanter för fastighets- och teknisk förvaltning fokuserar i sin tur på drift, underhåll, juridiska och ekonomiska gränsdragningar samt behovet av rätt kapacitet och kompetens, inklusive att få in driftsperspektivet tidigare i processen.

Samlat pekar materialet på att en central utmaning är att bättre knyta ihop dessa olika perspektiv – samhällsbyggnad i de tidiga skedena, kultur och fritid som bärare av innehåll och användarperspektiv, utbildning med fokus på skolans vardag samt fastighet/teknik med ansvar för långsiktig drift – så att planering, genomförande och förvaltning av idrottsanläggningar i högre grad hänger ihop.

3.1.2 Dialog och samverkan vid utveckling av platser för idrott

Intern kommunal samverkan

Intervjustudien visar att den interna samverkan inom den kommunala organisationen i många fall upplevs fungera väl, men att det i flera fall finns tydliga utvecklingsbehov. I de fall där samverkan fungerar bra sker planering och problemlösning tillsammans mellan flera förvaltningar, vilket anses underlätta hanteringen av komplexa frågor kring anläggningar. I svar från respondenter i flera kommuner betonas att det finns en stark vilja att samverka, och att samarbetet har förbättrats under de senaste åren. För mindre kommuner beskrivs det att en liten organisation ofta underlättar samverkan eftersom det är enklare att få överblick och samtala över förvaltningsgränser, ofta för att förvaltningarna ligger närmare varandra, både fysiskt och organisatoriskt.

Återkommande utmaningar som lyfts kopplat till den interna samverkan är ”stuprör” och en viss fyrkantighet i organisationen. Även en otydlig ansvarsfördelning med separata budgetar mellan förvaltningar lyfts, vilket gör att dialogen ofta fastnar i frågor som handlar om vem som ska svara för drift, underhåll och anpassningar. Vidare upplevs gränsdragningar mellan fastighetsägaransvar och verksamhetsanpassningar som svåra. Ett konkret exempel är att fotbollsplaner inte räknas som en

anläggning på samma sätt som idrottshallar, vilket påverkar vem som ansvarar för underhållet.

En annan tydlig och återkommande problematik som lyfts är bristande samverkan mellan kultur- och fritidsförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen. Vissa representanter från kultur- och fritidsförvaltningar upplever ofta att de kommer in för sent i plan- och byggprocessen. När idrotts- och aktivitetsytor inte beaktas tidigt blir det svårt att få in dem i ett senare skede. Ur ett omvänt perspektiv beskriver representanter från samhällsbyggnadsförvaltningar i vissa fall att det kan vara utmanande att lokalisera nya idrottsanläggningar, eftersom kultur- och fritidsförvaltningen ibland presenterar en färdig ritning på en ny anläggning utan att ha beaktat frågor som rör planförutsättningar, angöring, parkering och liknande.

Samverkan med externa aktörer

Respondenter för samtliga kommuner anser att idrottsföreningarna är den externa aktör som påverkar prioriteringar och inriktning mest. I de kommuner med starka föreningar eller där elitlag finns sker en extra stor påverkan. Vidare lyfter flera respondenter Riksidrottsförbundet som en viktig samarbetspart, både som kunskapsstöd och som påverkande aktör.

Privata aktörer har varierande betydelse. I vissa kommuner spelar privata fastighets- och anläggningsägare samt privata skolor en stor roll genom att de vill utveckla anläggningar och söker kommunalt stöd. I andra kommuner bedömer respondenterna att näringslivet har begränsad betydelse för idrottsanläggningar. Allmänheten påverkar genom synpunkter, om än i mindre omfattning, och brukar ofta inrikta sig på utomhusanläggningar. En respondent lyfter särskilt den högutbildade medelklassen som en stark opinions- och lobbygrupp.

Representanter för ett par kommuner lyfter att Allmänna arvsfonden och olika stiftelser påverkar indirekt genom att erbjuda projektmedel, ofta i samspel med kommunen, som stöttar föreningar i att söka finansiering.

I flera fall beskrivs en strukturerad samverkan där kommunen ser idrotten som ett samspel mellan kommunen, RF-SISU och föreningslivet. Samtidigt framkommer flera utmaningar. Representanter för små och resurs-svaga kommuner lyfter att de ibland har svårt att dra nytta av de möjligheter som samverkan och externa medel ger, eftersom de i vissa fall saknar kapacitet att söka och driva projekt själva. Ett flertal respondenter har vidare lyft att starka aktörer – både föreningar och delar av allmänheten – ofta går direkt till kommunpolitiker med önskemål, vilket skapar en ordning där de mest högljudda får störst genomslag. Detta innebär indirekt att satsningar ibland drivs mer av politiska initiativ än av ordinarie processer.

3.1.3 Behov av kunskaps- och processtöd vid utveckling av platser för idrott

Samlat kunskaps- och vägledningsstöd

En återkommande önskan hos respondenterna är att Boverket samlar befintligt material och tydliggör var kommunala tjänstepersoner kan vända sig för olika typer av kunskap och stöd. Ett flertal respondenter efterfrågar en kunskapsbank för idrott – en form av plattform med strategier, tillvägagångssätt och hänvisning till underlag och lagstöd. Andra efterfrågar vägledning, inspiration och goda exempel på hur yteffektiva och flexibla anläggningar kan utvecklas, samt hur befintliga lokaler kan renoveras eller omvandlas. Några respondenter lyfter att det saknas kunskapsstöd för ekonomiskt hållbara metoder kopplat till renovering, omvandling och anpassning av befintliga anläggningar (tillgänglighet, omklädningsrum, tekniska system, energieffektivisering med mera).

En generell önskan som efterfrågas är stöd som höjer kunskapsnivån hos både tjänstepersoner och politiker kring hela processen – från idé och planering till förvaltning alternativt rivning – vilket också pekar på ett behov av mer processinriktat kunskapsstöd, inte bara tekniska riktlinjer. Likaså efterfrågas ett ”mer dynamiskt, handfast stöd” snarare än enbart generella vägledningar eller checklistor. Som förebild anges den danska LOA-fonden, där kunskap, rådgivning och viss medfinansiering kombineras.

Flera representanter för glesbefolkade kommuner upplever att befintliga stöd och verktyg är utformade utifrån ett storstads- eller förortsperspektiv. De efterfrågar material och arbetssätt som bättre tar hänsyn till deras särskilda demografi, ekonomi och anläggningsstruktur. Representanter för större kommuner efterfrågar snarare mer avancerade processtöd och rådgivning i komplexa projekt där flera olika intressen står i konflikt med varandra.

Ekonomiskt stöd och hanterbara bidragsprocesser

Ett annat genomgående tema i flera intervjuer är finansiering. Majoriteten av respondenterna lyfter att ekonomin är den del som är mest utmanande när det kommer till såväl nybyggnation som renovering av idrottsanläggningar. Vissa betonar svårigheter att finansiera tidiga förstudier och markanalyser för nya anläggningar.

Ett flertal respondenter lyfter att det finns en problematik kring att det är föreningar som har möjlighet att söka ekonomiska stöd, medan det är kommunerna som bygger och i de flesta fall förvaltar idrottsanläggningar. Många lyfter också att bidragssystem och ekonomiska upplägg är svårnavigerade och tidskrävande vilket är problematiskt då de allra flesta föreningar saknar anställd personal. Därför efterfrågas konkret stöd genom hela ansöknings- och projektprocessen, förslagsvis i form av en vägledning som beskriver hur bidrag och medfinansiering kan sökas.

Planeringsstöd för fysiska miljöer, spontanidrott och effektivt utnyttjande av ytor

Flera respondenter ser ett ökat behov av stöd kring hur miljöer för spontanlek och spontanidrott kan skapas och bevaras i dagens samhälle, framför allt utomhus. Vikten av att tidigt planera för miljöer för fysisk aktivitet lyfts av flera personer, i synnerhet eftersom vi blir alltmer stillasittande som befolkning. En representant lyfter att äldre bostadsområden ofta har generösa ytor för utomhusaktiviteter, medan nyare bostadsområden inte innehåller dessa ytor i samma utsträckning.

Det finns vidare önskemål om stöd för utformning av leder, motionsspår, belysning och satsningar på vardagsrörelse – inte bara hallar och arenor. Här nämns även vikten av att betona sådana aspekter som indirekt främjar vardagsrörelse, som trafiksäkra gång- och cykelvägar, belysning samt att bygga bort barriärer i samhället.

Samverkan och dialog

Flera respondenter är tydliga med att generella vägledningar och checklistor inte räcker; de vill kunna föra dialog och få projektnära stöd. Några respondenter lyfter att det vore värdefullt att kunna ”bolla” frågor med experter och få situationsanpassade råd. Boverket efterfrågas som en part i processer tillsammans med kommun, RF-SISU och föreningsliv. Flertalet respondenter efterfrågar korta digitala informationsträffar med möjlighet till dialog, gärna återkommande eller kopplade till nya utlysningar och material, i stället för enbart skriftligt material.

3.2 Inspel från Riksidrottsförbundet

Riksidrottsförbundet (RF) lyfter att RF:s och Boverkets arbete behöver komplettera varandra för att uppnå önskad effekt. RF ser också att Boverket bör beakta RF:s samtliga 19 distrikt, vilka har en nära dialog och samverkan med samtliga av landets kommuner och drygt 18 000 föreningar, samt se Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) som en viktig aktör i sammanhanget.

3.2.1 Samverkan med samhällsbyggnadsförvaltning

Enligt RF förekommer ofta en klyfta mellan fritids- och planfrågor, där i synnerhet kultur- och fritidsförvaltningar upplever en problematik att få sin röst hörd. Därför ser RF ett behov av att andra förvaltningar än kultur och fritid medverkar och driver frågor som rör miljöer och anläggningar avsedda för fysisk aktivitet. RF betonar vidare vikten av att idrott beaktas i olika planeringsskeden – från strategiska dokument som regionala utvecklingsstrategier och översiktsplaner till detaljplaner och bygglovsprövningar.

Sammanfattningsvis föreslår RF att Boverket bör verka för att idrott integreras bättre i planeringen – både i planeringens olika skeden och vid utveckling av nya stadsdelar samt i samband med förtätning.

3.2.2 Vägledning och nyckeltal kopplat till idrott och fysisk aktivitet

RF föreslår att idrott och fysisk aktivitet bör ingå i Boverkets generella vägledningar om samhällsplanering. Vidare anses många kommuner enligt RF efterfråga relevanta nyckeltal för att planera för idrott. RF föreslår därför att Boverket ska ta fram nyckeltal som kommuner kan använda som dialogstöd för att samtala om framtida behov, både i samråd med föreningslivet och mellan olika förvaltningar.

3.2.3 Kunskapsstöd och goda exempel vid större projekt

För att säkerställa en ändamålsenlig utformning av större projekt, vanligen med investeringar över 50 miljoner kronor, lyfter RF att det behövs stöd i form av funktionsprogram, upphandlingsförfaranden samt goda exempel på hur anläggningar kan gestaltas. RF ser därför att Boverkets fortsatta arbete bör omfatta stöd i framtagandet av funktionsprogram för idrottshallar, vägledning vid upphandling av idrottsplatser samt exempel på funktioner och lösningar för framtida skolhallar.

3.2.4 Omvandling

RF förutspår att omvandling av befintliga lokaler till idrottsändamål kommer att bli allt vanligare framöver, ett komplext område där flera olika aktörer behöver samverka. RF föreslår att Boverket i sitt fortsatta arbete inriktar sig på stöd för förändrade detaljplaner för att möjliggöra idrottsverksamhet i befintliga lokaler samt på att samla in och sprida goda exempel på omvandling av lokaler för att bättre möta idrottens behov.

3.3 Inspel från Sveriges Kommuner och Regioner

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) ser de aktuella uppdragen till Boverket som ett viktigt steg i en önskad riktning och ser fram emot en nära dialog och samverkan kring genomförandet. Som företrädare för kommunsektorn – som både är huvudfinansiär av idrottsanläggningar och ansvarig för stor del av den planering som främjar fysisk aktivitet – har SKR en särställning i frågor om idrottsanläggningsutveckling och bistår gärna med kommunala perspektiv samt kontakter med kommunerna. SKR ser Boverkets två regeringsuppdrag inom idrott som delar av en gemensam helhet, och har därför valt att kommentera dem tillsammans.

3.3.1 Kunskapsbaserad och tvärssektoriell utveckling av idrottsanläggningar

SKR framhåller att arbetet med idrottsanläggningar ska utgå från en kunskapsbaserad analys av vilka samhällsutmaningar som ska hanteras innan nya projekt initieras. Det innebär att uppdragen bör stödja strukturerade processer för att identifiera utmaningar och omsätta dem i ändamålsenlig anläggningsutveckling. I uppdraget som rör kunskapsplattformen betonar SKR särskilt behovet av att bygga upp en varaktig expertkompetens inom idrottsområdet på Boverket.

Vidare anser SKR att det är viktigt att Boverket, i enlighet med uppdragets tvärssektoriella perspektiv, beaktar närliggande politikområden och andra pågående statliga insatser, liksom hur arbetet med idrottsanläggningar kan bidra till samhällsnytta i form av bland annat brottsförebyggande arbete, stärkt beredskap och civilt försvar. SKR betonar att de redan har en bred och fördjupad verksamhet inom dessa områden och kan bidra med relevanta erfarenheter och analyser.

3.3.2 Vidgad syn på idrott och användning av idrottsanläggningar

SKR vill också vidga förståelsen av ”idrott” i uppdragen. Idrottsanläggningar används inte enbart av föreningsidrotten, utan även av egenorganiserad fysisk aktivitet, skola och kommunala fritidsverksamheter. Idrottsanläggningar bör enligt SKR därför definieras som platser där invånarna är fysiskt aktiva, oavsett organisationsform. I linje med regeringens skrivningar om att både skapa nya och anpassa befintliga anläggningar menar SKR att Boverket initialt med fördel kan fokusera på att utveckla det befintliga beståndet så att det bättre möter dagens behov och bidrar till att bryta stillasittande och inaktivitet, snarare än att primärt bygga nytt för redan aktiva grupper.

Enligt SKR bör ett centralt mål vara att anläggningar och miljöer utformas och används så att fler mötesplatser skapas och fler, särskilt i dag inaktiva grupper, nås av rörelse och delaktighet. SKR ser ett ökat behov av ett kunskapsbaserat nytänkande kring invånarnas preferenser för träning och tävling samt ett strategiskt val av vilka processer Boverket engagerar sig i. SKR menar att Boverket behöver tydliggöra sin roll i förhållande till andra aktörer som arbetar med statliga medel inom anläggningsutveckling, samtidigt som myndigheten utgår från att kommunerna driver arbetet utifrån lokala idrottspolitiska prioriteringar. Som ett avslutande medskick menar SKR att en stärkt tillgång till idrottshallar och andra platser för idrott i detta perspektiv inte enbart handlar om fler anläggningar, utan i hög grad om att öka nyttjandegraden och utveckla både befintliga och planerade anläggningar så att deras fulla potential tas tillvara.

4 Boverkets tidigare uppdrag inom området

Boverket har tidigare tagit fram nedanstående rapporter som har koppling till föreliggande uppdrag. Dessa är framtagna mellan åren 2013 och 2026.

4.1 Planering och gestaltning av lokaler och anläggningar för idrott

Boverket fick i regleringsbrevet för 2025 i uppdrag att samla in, redovisa och sprida lärande exempel rörande planering och gestaltning av lokaler och anläggningar för idrott. Exempelsamlingen¹¹ redovisades den 31 mars 2026 till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

Boverket har besökt ett trettiotal idrottsanläggningar av olika storlek och inriktningar och med olika budgetar. Genom intervjuer och platsbesök valdes ett antal lärande exempel ut. Ett antal aspekter kopplade till planering och gestaltning togs fram som stöd för urvalet. Utöver utformningen av funktionell idrottsyta, är det relevant att titta på flera andra aspekter, till exempel byggnadens yttre gestaltning, entré och angöringsytor samt de inre rumssambanden. Idrottsanläggningens placering och hur den integreras med övrig bebyggelse är också av betydelse – framför allt för det ska vara möjligt att ta sig dit med kollektivtrafik eller att gå och cykla på ett säkert sätt.

Exempelsamlingen visar att kommunernas beslut om nya anläggningar ofta grundar sig i kapacitetsbrist, att befintliga anläggningar är slitna eller att nya bostadsområden byggs och behöver kompletteras med skolor och en ny idrottshall. I vissa fall har ny detaljplan tagits fram, medan byggnationen i andra fall har rymts inom befintlig plan. Flera kommuner ser också anläggningen som en del av stadens utveckling där den också bidrar till sociala hållbarhetsambitioner utöver det idrottsliga.

Den huvudsakliga lärdomen från kommunerna var vikten att tidigt göra en behovsanalys av vilken slags anläggning som efterfrågas samt att möta anspråken på rätt nivå. Vilka möjligheter finns för samnyttjande och kan befintliga lokaler nyttjas annorlunda? Den här diskussionen hänger också samman med budgetsituationen.

I arbetet med exempelsamlingen kunde några reflektioner göras som återges nedan.

¹¹ [Planering och gestaltning av lokaler och anläggningar för idrott - Boverket](#) Hämtad 2026-05-13.

4.1.1 Tidig behovsanalys för att välja rätt typ av anläggning

Exempelsamlingen visar på vikten av att tidigt göra en analys över vilket behov och även vilket mål kommunen har för de olika idrotterna. Det kan handla om tillgången på lokaler, men också vilka möjligheter som finns att fylla befintliga lokaler med nytt innehåll, det vill säga återbruka en lokal. Ibland kan den lilla anläggningen vara tillräcklig för att tillgodose det primära behovet.

Anläggning för breddidrott eller elitsatsning

För att tillgodose behovet av barn- och ungdomsidrott, men även för andra motionärer, kan det till exempel räcka med en viss standard och ytor för träning, och så får en annan mer anpassad anläggning användas till tävlingar.

Prioritera kunskapskrav eller äventyrsbad

När det gäller uppförande av ny simhall är behovsanalysen också ett viktigt instrument för att kunna göra rätt investering. Är exempelvis behovet i första hand att lära barn att simma i enlighet med skolans läroplan eller är det en större anläggning med till exempel äventyrsbad.

Förrådsutrymmen blir ofta för små

Anläggningarna används av flera föreningar och ibland även av skolor. För att det ska fungera behöver all utrustning förvaras någonstans när de inte används. Respektive idrott har sina behov av förvaring av redskap. För flera anläggningar har det lyfts att de inplanerade förrådsutrymmena inte var tillräckliga. Det gäller oavsett typ av anläggning.

Nationella/internationella idrottsförbund ställer krav

För tävlingsutövning finns nationella och internationella krav på arenor från de olika idrottsförbunden. Om det i kommunen finns utövare i någon idrott på nationell nivå och kommunen vill gynna den idrotten kan frågan om vilken standard en anläggning ska hålla uppkomma. Detta är en fråga som idrottsrörelsen ofta behöver förhålla sig till, men som hamnar hos kommunen att hantera. Det kan fördyra en anläggning, då det finns krav på vissa funktioner som ska uppfyllas. Kraven i sig kan också leda till att befintliga anläggningar inte längre kan användas för att arrangera större tävlingar.

Dialogen

Det är av stor vikt att tidigt föra dialog med de föreningar som ska använda idrottsanläggningen för att kartlägga deras behov. Exempelsamlingen visar dock att det är viktigt att lyssna lagom, och kanske ibland ifrågasätta föreningarnas behov för att kunna göra bättre avvägningar vid utformning och investeringar i lokalerna.

En annan aspekt som framkommit är vikten av att dokumentera överenskommelser i dialogen med föreningar eftersom personal och verksamma byts ut efter hand. En erfarenhet som har lyfts är att tänka långsiktigt och att behov, förutsättningar och krav förändras.

4.1.2 Samnyttjande av idrottsanläggningen

Flera av de nya idrottshallarna som byggs, byggs i anslutning till skolor och kan på så sätt samnyttjas. Det innebär att anläggningens nyttjandegrad kan öka eftersom lokalen kan användas under såväl dag- som kvällstid. Förutom att idrottsanläggningen kan samnyttjas finns ibland även mötesrum eller andra lokaler som kan bokas och användas av andra. I vissa anläggningar har friskvårdsföretag hyrt in sig. Några anläggningar kan användas av allmänheten när de inte är uppbokade av föreningslivet, vilket kan främja en mer aktiv livsstil och på sikt leda till en stärkt folkhälsa.

4.1.3 Flera sporter och aktiviteter i samma hus kan bli en social mötesplats

I allaktivitetshuset möts traditionella idrotter och annan verksamhet som inte alltid är av idrottskaraktär, vilket skapar möjligheter till värdefulla möten. De har ofta aktiviteter som lockar besökare i olika generationer. Vissa anläggningar har en bemannad reception, vilket ökar tryggheten för besökarna.

I anläggningar där idrott och kultur samlas i samma byggnad uppstår synergieffekter som kan stärka anläggningens roll som mötesplats. Kommunerna menar att det dels kan bidra till en mer inkluderande och levande miljö, dels att anläggningen används under fler tider på dygnet. När idrott och kultur kombineras blir byggnaden inte bara en plats för aktiviteter, utan en social nod där olika åldrar, kulturer och intressen möts.

4.1.4 God samverkan genom hela processen

Flera har lyft fram god samverkan som en framgångsfaktor till att anläggningen och dess funktion fungerar så pass väl. Idrottsrörelsen har varit involverade i varierande grad. Ibland direkt med idrottsutövarna och ibland via representanter från kommunens kultur- och fritidsförvaltning. När beställare, arkitekt och andra kompetenser samt idrottsföreningar har samverkat genom hela processen, från planering till genomförande, har diskussioner om anläggningen löpande kunnat diskuteras och justeringar har kunnat ske på ett smidigt sätt. På detta sätt går det att säkerställa att projektets framskridande är förenligt med gestaltningsprogram samt att god färg-, form- och materialverkan kan uppnås. Vid renovering behöver en byggnadsantikvarie eller en person med liknande kompetens vara med tidigt i projektet för att möjliggöra en varsam renovering.

4.1.5 Val av konstruktion påverkar anläggningens gestaltning

Idrottsanläggningar utgör ofta stora byggnadsvolymer. Hur dessa upplevs och samspekar med övrig bebyggelse och omgivande miljöer beror i hög grad på dess konstruktion och gestaltning. Genom medvetna färg-, form- och materialval kan byggnadens skala brytas ned och ge en mer mänsklig skala och inbjudande karaktär. Takkonstruktionen spelar ofta en viktig roll, då den dels tillgodoser funktionella krav, dels präglar anläggningens karaktär och upplevelse – både på nära håll som på längre avstånd.

4.1.6 Trygghet i och utanför anläggningen

Med en genomtänkt utformning, god orienterbarhet och omsorgsfull gestaltning skapas goda förutsättningar för en trygg och inbjudande idrottsanläggning. Det är viktigt att placera och utforma byggnaderna så att det också går att skapa en inbjudande och trygg omgivning, såväl inomhus som utomhus.

Välkomnande entré

Entréhallen i en anläggning är det första som besökaren möts av. Det är därför viktigt att den är utformad för att fungera som en central mötesplats, samt att den är bemannad då det skapar en trygghet, samtidigt som personalen kan vägleda besökare till olika aktiviteter i huset (om det finns mer än en aktivitet i byggnaden).

Inga otrygga baksidor

Genom att få flera fasader aktiva med entréer och fönster, men också med en funktionsenlig belysning upplevs området tryggare och mer välkommande. Byggnadens utformning, med entré från flera håll, gör att anläggningen inte har någon otrygg baksida.

Omklädningsrum är viktiga för tryggheten

Anläggningarna har visat exempel på flera lösningar på hur omklädningsrum kan utformas. Utöver traditionella omklädningsrum finns till exempel flexomklädningsrum¹². Dessa lösningar bidrar till ökad trygghet hos individen men är även en bra lösning för familjer som kan dela omklädningsrum.

En idrottshall intill en skola har valt en lösning med omklädningshubbar. En hubb är ett stort rum med låsbara individuella omklädningsbås med dusch. Konsekvensen av denna lösning blev att fler duschar behövde installeras, men trygghetsvinsten för eleverna blev stor. Närvaron har också ökat på idrotten och eleverna duschar nu efter idrottslektionerna. Genom att göra könsneutrala låsbara båsar för alla, i stället för att erbjuda ett par

¹² Ett flexomklädningsrum är ett mindre, låsbart och könsneutralt omklädningsrum med tillhörande dusch som kan användas flexibelt av olika personer med behov.

och sedan ha vanliga omklädningsrum för pojkar och flickor, uppskattar kommunen att de kunde spara in 400–500 kvadratmeter byggyta vilket var ytterligare en positiv konsekvens.

4.1.7 Vissa anläggningar kräver spetskunskap och kunskap om materialval

Det finns vissa typer av anläggningar som kräver extra kompetens i planering och utförande. Det gäller till exempel ridanläggningar med tanke på hästens välfärd och ryttares säkerhet, men även ishallar och simhallar som är komplexa anläggningar med vatten, kyla respektive värme (fukt) samt kemikalier.

Ridanläggningar

Vid utformning av ridanläggningar framhålls särskilt vikten av att de beslut som fattas kring utformning stödjer hästens naturliga beteende. Hästens välfärd och personalens arbetsmiljö är något som behöver vara med i skiss, konstruktion och vilka material som är lämpliga att använda.

Hästar är kraftfulla djur vilket ställer höga krav på materialval eftersom de måste tåla stor fysisk belastning, men det är även viktigt att tänka på god ventilation då bäddar, hö, foder och material i gångar och ridbanor dammar. Även takmaterial behöver vara anpassat för att minska ljudnivåer vid regn, samt för att minska risk för kondens och takdropp.

Sim- och ishallar

I simhallar utsätts material för fukt, klor och flödande vatten vilket gör att byggnaden åldras fortare än en vanlig byggnad. Slitaget är stort. Materialval är viktigt, även på till exempel detaljer som vilken massa som används vid kakling. En avgörande faktor för en simhalls livslängd är hur den driftas och underhålls (inklusive vilka städmaterial som används för daglig rengöring). I simhallar hanteras enorma volymer vatten och luft som ska värmas, kylas, pumpas runt och renas. Det kräver stora tekniska installationer som ska fungera utan att synas.

I ishallar är balans i luftens fuktighet viktig, bland annat för att undvika kondens och takdropp ner på isen som sedan fryser och bildar ojämnheter. I en anläggning i exempelsamlingen har massiva träväggar använts i konstruktionen för att lättare ta upp, lagra och återge fukt från omgivningen.

4.1.8 Återbrukad byggnad kan ge idrotten ett centralt läge

De kommuner som har valt att återbruka en byggnad som står tom och ge den ett nytt innehåll, lyfter fram vinster inom klimat och resursbevarande. Att återbruka lokaler kan även ge plats för idrotten i ett centrumnära läge eller i täta bebyggelsemiljöer där nybyggnad är svårare att få till. Det finns många lokaler som näringslivet har lämnat som med mer eller mindre anpassning kan lämpa sig för olika typer av idrotter. I en av

anläggningarna i exempelsamlingen har material från tidigare byggnader återanvänts, bland annat som fasadmateriäl och inredning. Återbrukat material kan knyta an till historien men också utgöra ett konstfullt inslag.

4.1.9 Övriga kommentarer

Flera av dessa reflektioner är relevanta att överväga att lyfta i ett fortsatt väglednings- och kunskapsstöd framöver. Något som inte exempelsamlingen inte har berört, men som är relevant att titta närmare på är

- regional samordning av större anläggningar
- finansieringsformer
- upphandling
- entreprenadformer
- taklaster (snö, vind)
- energiåtgång, samnyttja värme/kylsystem.

4.2 Miljöer för idrott och fritid

År 2021 tog Boverket fram rapporten ”Miljöer för idrott och fritid – Hur kan kunskap utvecklas, samlas och förmedlas”¹³. Rapporten behandlar hur kunskap om anläggningar och utemiljöer för idrott och fritid kan utvecklas, samlas och förmedlas för att bättre stödja fysisk aktivitet i befolkningen. Utifrån ett folkhälso- och planeringsperspektiv kartläggs ansvar, aktörer, befintliga styrmedel och ekonomiska stöd på lokal, regional och nationell nivå, samt pågående initiativ och kunskapsplattformar. I rapporten konstaterar Boverket att frågan är starkt tvärsektoriell: idrott, friluftsliv, folkhälsa, samhällsplanering, social hållbarhet och gestaltad livsmiljö hänger nära samman, medan kunskap och ansvar är splittrade mellan många aktörer och sektorer.

Rapportens övergripande tema är behovet av ett mer samlat och strategiskt angreppssätt på ”aktiverande miljöer”, för hur vardagsnära anläggningar och utemiljöer, inte elit- och evenemangsanläggningar, kan planeras, gestaltas och förvaltas så att de blir tillgängliga, attraktiva och jämlikt fördelade. Boverket identifierar flera brister: idrotts- och fritidsfrågor integreras sällan i övergripande samhällsplanering; det saknas samlad information om kvaliteter och tillgänglighet i framför allt utemiljöer; vägledning om gestaltning av moderna, multifunktionella anläggningar är begränsad; erfarenheter från genomförda projekt tas inte systematiskt till vara; kunskap om samverkans- och finansieringsmodeller är otillräcklig; ansvar och kunskapsutveckling är splittrat mellan myndigheter; ett

¹³ [Miljöer för idrott och fritid - Boverket](#). Hämtad 2026-05-22.

nationellt forum för idrotts- och fritidsmiljöer saknas; och de offentliga stöden är dåligt samordnade.

Rapportens huvudsakliga slutsats var att det behövs ett långsiktigt, samordnat system för kunskapsutveckling kring miljöer för idrott och fritid. Boverket föreslog att regeringen skulle ta fram en nationell strategi för aktiverande miljöer, som tar ett helhetsgrepp om hur den byggda miljön ska utformas för att underlätta fysisk aktivitet i vardagen. Strategin borde bland annat omfatta: ett nationellt forum för miljöer för idrott och fritid, en kunskapsplattform för samlad vägledning och goda exempel samt riktade uppdrag och uppgifter till berörda myndigheter och organisationer för att utveckla kunskap om ekonomiska stöd, finansierings- och samverkansmodeller, upphandling, samnyttjande och gestaltning av mångfunktionella, jämlika och hälsofrämjande miljöer.

4.3 Planera för rörelse!

”Planera för rörelse! – en vägledning om byggd miljö som stimulerar till fysisk aktivitet i vardagen”¹⁴ togs fram 2013. Vägledningen riktade sig till aktörer inom stadsplanering, trafik, folkhälsa, naturvård, friluftsliv med flera och går igenom samband mellan fysisk aktivitet, folkhälsa och samhällsstruktur, relevanta lagar (framför allt plan- och bygglagen och miljöbalken), planeringsnivåer och konkreta verktyg. Särskilt behandlades gång, cykling, lek/lustfylld rörelse samt friluftsliv och rekreation, liksom olika typer av stödjande strukturer som grönområden, gång- och cykelnät, idrotts- och spontanidrottsytor.

Det övergripande temat i rapporten var hur den sociala dimensionen av hållbar utveckling – med fokus på folkhälsa och jämlika livsvillkor – kan integreras i fysisk planering. Vägledningen betonade hur bebyggelsestruktur, lokalisering av målpunkter, utformning av offentliga rum och tillgång till grön- och blåstruktur påverkar vardagsrörlighet, samt behovet av att särskilt beakta barn, äldre och personer med funktionsnedsättning. Ett återkommande tema i rapporten var behovet av att bryta bilsamhällets dominans och i stället planera för gång, cykel och aktivt friluftsliv, även vintertid.

Vägledningen slog bland annat fast att tillgång till motionsanläggningar är viktiga för att främja en fysiskt aktiv livsstil utöver vardagsrörligheten och anläggningar för motion och idrott är populära och välbesökta platser. De anläggningar som uppmuntrar till flera olika former av fysisk aktivitet har goda förutsättningar att stimulera möten mellan människor och olika grupper i samhället. Traditionella idrottshallar skulle med fördel

¹⁴ Dnr 4269/2011.

kunna kompletteras med ytor för individuell motion och träning för att locka fler grupper än de som utövar lagidrotter.

Vägledningen visar att det råder brist på anläggningar för organiserad idrottsverksamhet, egenorganiserad motion och spontanidrott. Det finns en efterfrågan på anläggningar och miljöer för spontanidrott nära bostaden, men många anläggningar är i själva verket placerade i utkanten av eller utanför tätorten. Detta försvårar för människor att nå dessa platser till fots, på cykel eller med kollektivtrafik. Många anläggningar för idrott och motion har också begränsade öppettider eller är helt stängda för allmänheten.

Slutsatsen i vägledningen är att fysisk planering har en stor, delvis outnyttjad potential att förbättra folkhälsan genom att skapa miljöer som gör det enkelt, attraktivt och säkert att röra sig i vardagen. Individinriktad information anses inte räcka; strukturella åtgärder i den byggda miljön ger mer långsiktiga och jämlika effekter. Kommunerna pekas ut som nyckelaktörer genom sitt planmonopol och sin roll i både fysisk och social planering. Vägledningen rekommenderar att frågor om fysisk aktivitet integreras tidigt i planprocessen, stöds av goda planeringsunderlag (till exempel gröstrukturprogram, friluftsprogram, indikatorer), samt hanteras samordnat mellan sektorer och nivåer för att säkerställa tillräcklig och kvalitativ plats för gång, cykel, lek, rekreation och friluftsliv vid fortsatt förtätning.

5 Boverkets digitala kunskapsstöd och verktyg

Boverket har bland annat två digitala plattformar som kan utgöra ett stöd när det gäller analys, planering och uppförande av lokaler och anläggningar för idrott.

5.1 PBL kunskapsbanken

PBL Kunskapsbanken (KB) är Boverkets digitala handbok för plan- och bygglagen (PBL). Syftet med KB är att erbjuda kvalitetssäkrad och aktuell vägledning som är anpassad till gällande lagstiftning. Innehållet är både handledande och informativt och gör det möjligt för användaren att direkt ta del av relevanta lagtexter i PBL och relaterade lagar. Kunskapsbanken bidrar till en enhetlig och korrekt tolkning av PBL, samlar lagtexter och vägledning på ett ställe, minskar risken för felaktiga beslut och underlättar utbildning och kompetensutveckling hos alla aktörer som arbetar med planering och byggande. För uppbyggnad och renovering av idrottsanläggningar ger KB ett viktigt kunskaps- och processtöd genom att tydliggöra vilka regler som gäller i de olika skedena – från planering och lokalisering, via bygglov och tekniska krav, till genomförande och kontroll.

5.2 Segregationsbarometern

Segregationsbarometern är ett verktyg som gör det möjligt att visualisera, analysera och följa segregationens utveckling över tid. Segregationsbarometern är ett webbaserat uppföljningssystem som visar statistik med hjälp av indikatorer¹⁵. Systemet gör det möjligt att mäta och följa indikatorer som har betydelse för bland annat den socioekonomiska boendesegregationen. Verktuget bygger på indikatorer och gör det möjligt att visa statistik för flera variabler och följa segregationen och dess utveckling på många olika geografiska nivåer: nationell nivå, länsnivå, kommunnivå, regionala statistikområden ([RegSO](#)) och demografiska statistikområden ([DeSO](#)).

Med Segregationsbarometern får användare i till exempel kommuner, regioner och andra organisationer möjlighet att ta fram en samlad bild av segregationen. Genom att analysera utvecklingen över tid går det att identifiera mönster och få indikationer på vilka områden och frågor som kan behöva prioriteras i arbetet med att minska segregation. Segregationsbarometern utgår från socioekonomisk boendesegregation, det vill säga att

¹⁵ [Segregationsbarometern - Boverket](#). Hämtad 2026-05-22.

hur människor med olika socioekonomiska förutsättningar bor geografiskt åtskilt.

Segregationsbarometern erbjuder flera sätt att utforska data, bland annat genom kartor, linjediagram och tabeller. Fördjupade analyser kan göras med hjälp av indikatorer som till exempel inkomst, bostadsyta och gymnasiebehörighet, samt bakgrundsvariabler som kön, ålder samt inrikes- och utrikesfödd.

Segregationsbarometern kan användas för att identifiera områden där idrottsanläggningar kan göra mest skillnad, till exempel genom att visa områden med

- låg inkomst / hög arbetslöshet
- låg utbildningsnivå och hög ohälsorisk
- hög andel barn och unga.

Segregationsbarometern kan användas för att jämföra stadsdelar när det finns flera alternativa lägen. För just lokalisering av idrottsanläggningar räcker inte Segregationsbarometern ensam. Följande underlag kan behövas för att få fram en användbar analys.

- Karta över befintliga idrottsanläggningar och ytor, men också över gång- och cykelvägar och kollektivtrafik
- Efterfrågan och brukarperspektiv:
 - föreningslivets behov (föreningsdialog)
 - vilka grupper som i dag inte nås – till exempel flickor, unga med funktionsnedsättning, äldre
 - trygghetsmätningar
- Markfrågor och planeringsförutsättningar.

6 Boverkets tidigare praktiktära arbetssätt

I uppdraget framgår det att Boverket ska ha ett utåtriktat arbetssätt med olika dialogforum och möjligheter till utbyte av kunskap och erfarenheter. Som uppslag för hur det kan ske, följer nedan ett urval av exempel på hur Boverket tidigare har arbetat med kunskapsbyggande praktiktära samarbetsprojekt. I huvudsak har projekten involverat länsstyrelser, kommuner och statliga myndigheter.

6.1 Stöd till utvecklingsprojekt för jämställda offentliga miljöer i städer och tätorter

Regeringen avsatte under åren 2014–2016, 30 miljoner kronor att fördela i stöd till utvecklingsprojekt för jämställda offentliga miljöer i städer och tätorter¹⁶. Syftet med stödet var att ta fram ett antal pilotprojekt för att visa och lära aktörer hur jämställda offentliga miljöer kan gestaltas i stadsmiljön. Efter det att projektet beviljats medel genomförde Boverkets projektgrupp kontinuerliga uppföljningssamtal med projekten under projektperioden. Det blev cirka 2–3 möten per projekt. Syftet med dessa samtal var dels att följa upp hur projektet utvecklade sig, dels att Boverket kunde bistå med kunskap inom ämnet jämställda offentliga miljöer. Under projektperioden anordnade Boverket också ett gemensamt seminarium, där samtliga projekt deltog för att dela med sig av sina erfarenheter. Vid detta tillfälle kunde projektdeltagarna lyfta olika problem som hade uppstått under projektets gång, för att få övriga deltagares input på dem. År 2017 genomfördes också en slutkonferens som var öppen för alla som ville delta för att sprida erfarenheterna från de olika projekten.

6.2 Kompetenssatsning för bättre tillämpning av PBL

Uppdraget genomfördes under 2008–2010 i samverkan med länsstyrelserna.¹⁷ Det övergripande syftet i uppdraget var att genom en samlad, statlig kompetenssatsning främja en snabbare, effektivare och rättssäker tillämpning av plan- och bygglagstiftningen som också skulle underlätta för företagandet. Kompetenssatsningen skulle även skapa en god grund för introduktion av den nya PBL.

Ett utav målen för kompetenssatsningen var att öka insikten om och förståelsen för fördelningen av ansvar och roller, såväl inom statens som

¹⁶ Dnr 1771/2014

¹⁷ Dnr 239–499/2008

mellan stat, kommun, näringsliv och enskilda i planering och byggande samt utveckla lämpliga och effektiva arbetssätt inom länsstyrelserna.

Insatserna i kompetenssatsningen genomfördes av Boverket tillsammans med länsstyrelserna samt i vissa delar med medverkan av andra statliga myndigheter och företrädare för kommunerna. Satsningen genomfördes i tre steg

- utbildningar
- dialogseminarier
- åtta pilotprojekt.¹⁸

I de tematiska pilotprojekten involverades kommuner och andra aktörer och arbetet skedde i samverkan med SKR¹⁹.

Det var Boverket som beslutade om pilotprojekten och som tog fram ett ramprogram där förutsättningarna angavs. Länsstyrelserna tog fram detaljerade projektplaner för arbetet, och i varje pilotprojekt deltog ett antal kommuner. Boverket hade en samordnande roll och en kontaktperson för varje projekt. En gemensam handlingsplan för kommunikation mellan projekten samt för nationell erfarenhetsspridning togs fram.

En särskild satsning gjordes också på yngre medarbetare, den så kallade Ungdomssatsningen.

6.3 En stad är mer än sina hus

Boverket gav 1999 ut skriften ”En stad är mer än sina hus”, riktat till kommunala samhällsplanerare²⁰. Den fungerade som ett diskussionsunderlag om stadsbyggnad, miljö och sociala aspekter. Syftet var att beskriva att en stad består av människor, sociala relationer, funktioner och kultur, inte bara fysiska byggnader. Den skulle på så vis inspirera till en stadsplanering som sätter människan i centrum och skapar levande, hållbara stadsmiljöer. Hur städer växer, betydelsen av täthet och hur fysisk miljö påverkar invånarnas livskvalitet.

Kommuner kunde

¹⁸ PBL pilotprojekt: Strategisk aktuell översiktsplanering – regionalt perspektiv, Kontinuerlig översiktsplanering – aktualitetsredogörelse med regionala bilder, Kontinuerlig översiktsplanering i storstadsmiljö – fokus på områden av riksintresse och bostadsförsörjning, Uppföljning av byggområdet, Översiktsplanens strategiska roll för landsbygdsutveckling, Regionala bilder och översiktsplanering – strategiska underlag för ett hållbart samhällsbyggande, Fysisk planering och vattenförvaltning, Effektiva planeringsprocesser – strategier för yttora kommuner med liten befolkning.

¹⁹ Dåvarande Sveriges Kommuner och Landsting, SKL.

²⁰ Dnr B5081-4123/97

- boka in Boverket för en föreläsning inom något av bokens temainnehåll
- anlita Boverket för att göra en arkitekturhistorisk analys inom ett avgränsat område.

7 Befintligt kunskaps- och processtöd

Nedan följer en beskrivning av de befintliga kunskapsstöd som Riksidrottsförbundet (RF), Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) samt Centrum för idrottsforskning (CIF) erbjuder idag.

7.1 Riksidrottsförbundet

RF erbjuder genom plattformen ”Plats för idrott” ett samlat kunskapsstöd om idrottsanläggningar och idrottsmiljöer för kommuner, föreningar och andra aktörer. Stödet omfattar bland annat beskrivningar av idrottsrörelsens platsbehov, med fokus på verksamhetens innehåll, former för samverkan samt fysiska förutsättningar som tillgång, tillgänglighet och funktion. Plattformen innehåller även stöd för hela planeringskedjan, från behovsanalys och dialog till lokalisering och markanvändning, kommunala anläggningsstrategier samt finansiering och genomförande av anläggningar.

Vidare ger RF stöd kring drift och utveckling av anläggningar, till exempel förvaltning, underhåll, energieffektivisering och strukturerade dialoger om framtida behov. Genom specialidrottsförbunden tillhandahålls också idrottsspecifika kunskapsunderlag om mått, funktion, kvaliteter och mjuka värden i olika idrottsmiljöer. RF erbjuder även goda exempel på genomförda projekt som visar hur platser för idrott kan utformas inkluderande, hållbart och lokalt anpassat, vilket ger konkret inspiration och vägledning till dem som planerar och utvecklar idrottens miljöer.

Sedan 2004 genomför RF årligen tillsammans med Origo Group en undersökning riktad mot Sveriges kommuner i syfte att kartlägga och följa upp utvecklingen av kommunernas stöd till idrottsrörelsen. Svarefrekvensen på den senast publicerade kommunundersökningen från 2024 var 90 procent.

7.2 Sveriges Kommuner och Regioner

SKR arbetar för att stödja kommuner och regioner i utvecklingen av idrotts- och fritidspolitik, planering och finansiering av idrottsanläggningar, samverkan med idrottsrörelsen samt att knyta idrott till frågor om folkhälsa, jämlikhet och samhällsplanering. SKR erbjuder bland annat stöd i form av vägledningar, rapporter och rekommendationer om idrott, fritid och anläggningar. De tar även fram statistik, analyser och jämförelser som underlag för beslut, bland annat via statistikverktyget Kolada.

SKR tillhandahåller vidare stöd i form av nätverk, konferenser och utbildningar för tjänstepersoner och förtroendevalda, liksom rådgivning

kring styrning, finansiering, avtal och samverkan med föreningslivet. De bedriver också intressebevakning gentemot staten genom att medverka i statliga utredningar och föra dialog om kommunernas och regionernas förutsättningar på idrottsområdet.

7.3 Centrum för idrottsforskning

CIF har i uppdrag från regeringen att initiera, samordna och sprida forskning om idrott, samt att följa upp och utvärdera statens stöd till idrotten.

De stöd som CIF tillhandahåller andra aktörer utgörs framför allt av ekonomiskt stöd till forskningsprojekt och forskare, kunskapsstöd till idrottsrörelsen, kommuner, regioner och statliga aktörer genom rapporter, statistik, utvärderingar och publikationer samt arenor för dialog och kunskapsutbyte, exempelvis seminarier och konferenser.

CIF fick i januari 2022 i uppdrag att upprätta och driva en kunskapsplattform för anläggningar och utemiljöer för idrott och fritid. Kunskapsplattformen etablerades genom lansering av en digital plattform, utveckling av en nationell anläggningsdatabas och ett nära samarbete med myndigheter och kommuner. CIF ska under 2026 avsluta arbetet med kunskapsplattformen, se avsnitt 1.3.

Boverket

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se